

#F./#N?:/AL 2000./AP16./AZ16./r#17) #ws./45892

18.10.14./14./10-24./

KT 12

16.10.

pl.

leuv.

20 aic.

Aikea

liehu

● Taipaleenjoki oli talvisodan todellinen Tuonelanjoki. Jääkäriveiversti Matti Laurila ja hänen komentamansa pohjalaisrykmentti JR 23 hankkivat täällä lähes epätoivoisissa taistelutilanteissa kuolemattoman maineen.

● Vastahyökkäys ~~maximissa~~ voitollisesti ~~hyökkäyksiä~~ vihollista vastaan merkitsee aina vaikeinta mahdollista taistelua - vihollisesta on saatava myös henkinen yliote. Vähänkyrön komppania oli annetun tehtävän mittainen. 999

loppuun
väsymeenäkin

AW 1. / AL 906. / AP 10. / A 210. / ↓

VERS.

Kalle Hissa

99

SE MAAILMAN LOISTAVIN VASTAISKU

=====

99

10. / 10.
9,5 uc.

← 2. / JR 23 eli talvisodan Laurilan rykmentin Vähänkyrön komppania oli oman pataljoonansa osana täyttänyt kunnialla paikkansa sodan alusta lähtien. Se oli miehittänyt ja puolustanut Taipaleenjoen eri tukikohtia kymmenen vuorokauden vaihdoissa. Vihollisen uuden suurhyökkäyksen alettua helmikuun 8. ^{päivä} oli komppania ollut Terenttilän Keskilohkolla, noissa paljon tappioita vaativissa tukikohdissa 4 ja 5.

Koska siinä vihollinen oli vain noin 40 metrin päässä panssari-levyjen suojissa, vaativat tukikohdat öin ja päivin lähes täyden miehityksen - kova paikka silloisissa pakkasissa!

Siinä kului melkoisin tappioin aika helmikuun 11. päivästä 13. päivän iltaan - ja jälleen 15. päivän aamuvarhaisesta seuraavaan päivään Terenttilän Mustaojalla. Kaatuneinakin oli eräänä päivänä kirjattava seitsemän. Väsymys, vilu ja nälkä valtasivat jo komppanian, koska esimerkiksi Mustaojalla ei ollut enää mitään korsua tai muuta yöpymispaikkaa. Komppania saikin sitten siirtyä Vilakkalan aukean taakse reserviin.

Rykmenttimme kovia kokeneet II ja III Pataljoona olivat lähteneet taikka lähtemässä takamaastoon lepoon. Tieto siirtymisestä kantautui väsyneitten miestemme korviin. Kotilomiakin oli kuulemma luvassa! Johan tuollainen uutistulva nostatti mielialaa ja jokainen toivoi onnenpotkun osuvan omalle kohdalleen. Täisauna oli siten jatkuvassa käytössä - se oli pakollinen kaikille. Sitten vain odotettiin - odotettiin joka hetki tietoa siirtymisestä lepoon muiden yksiköiden tavoin Pyhäjärvelle asti. 90 / PVERS.

EI LOMILLE VAAN VASTAISKUUN

14 pl. vers.
976/1

← Tuli sunnuntai helmikuun 18. päivä. Aurinko paistoi, pakkasta oli edelleen yli 20°. Illaksi se jälleen tulisi kiristymään. Oli suotuisa sää vihollisen lentotoiminnalle. Lentokoneita kiertelikin kor-sualueemme yläpuolella.

Puolenpäivän nurkilla kuului Terenttilän suunnalta voimakkaan tuntuista räjähtelyä. Lentopommittaakohan se ryssä siellä? Lähdötämme ei taida ainakaan päiväsaikana tulla mitään.

Sitten tuli lähtövalmiuskäsky - ja lähtökin, mutta ei lepoon taakse, vaan eteen: vastaiskuun Terenttilään!

Keskisuomalaisrykmentin kahden pataljoonan voimat olivat ehtyneet. Ainoa käytettävissä oleva reservi oli pataljoonamme I/JR 23, jolle taistelutannerkin oli tuttu. Vähänkyrön komppania määrättiin siirtymään Virstakiven alueelle ja sen päällikkö, tämän kertoja, rintamavast^{uu}assa olleen rykmentin komentopaikkaan Virstahoviin. Sinne olivat jo saapuneet oman rykmenttimme komentaja everstiluutnantti Matti Laurila ja pataljoonamme komentaja kapteeni Veikko Vallas.

Tilanne oli vakava, sanoisinko epätoivoinen. Se näkyi ja tuntui.

Tilanteen takia oli rintamavastuu siirretty Matti Laurilalle, joka antoi nyt tilanneselostuksen:

- Vihollinen on lentopommittanut Terenttilää ja sen tykistö on antanut voimakkaita kranaattikeskityksiä asemiimme. Wahvoin joukoin Se on ryhtynyt hyökkäämään. Hiekkakuopan maaston tukikohdat 1, 2 ja 3 on menetetty. ~~Me~~ Samoin on menetetty Mustaojan kaikki tukikohdat. Tilanne alueella on epäselvä eikä edessä olevien joukkojemme vahvuudesta ole tietoja. (myös)

Laurila tahtoi itse antaa hyökkäyskäskyn. Se oli lyhyt ja selvä:

- Taistelumaasto tässä edessä on teille tuttu. Isokyröläiskomppanian tehtävä on luutnantti Kanervan johdolla hyökätä Terenttilän suolla teidän oikealla puolellanne ja ottaa takaisin Mustaojan tuki-

kohdat. Toisen komppanian tehtävä on johdollasi tehdä vastaisku Hiekkakuopalle, jossa komentopaikka lienee hallussamme ja vallata takaisin tukikohdat 1, 2 ja 3. Tehtävä on vaikea, mutta sen onnistuminen tärkeää. Rykmentinkomentajana annan kaiken tuen, minkä voin. Kaarnajoen patteri ampuu vaikka rautaisannosammuksensa, jos luutnantti Hissa pyytää. Edessä olevat joukkomme, joita ehkä tapaatte, alistetaan sinulle. Terenttiläntien vasemmalla puolella olevat tukikohdat lienevät suomalaisilla.

Luutnantti Kanervan toimintaa oikealla puolella on syytä seurata valppaasti. Kello on nyt 21,00.

Onko jotain kysyttävää?

- Kuinka paljon käsikranaatteja voimme saada mukaamme?
- Kaikki, mitä rykmentillä eri paikoissa on. (Saimme 1000 kpl.)
- Onko mahdollisuutta saada niitä vielä lisää?
- Mikäli saamme niitä ATP:ltä. (Saimme puoliyön tietämällä lisää vielä 1000 kpl.)
- Onko muuta kysyttävää? - Onnea matkaan!

Poistuoin illan pimeyteen komppaniani luokse. 2./JR 23:lla oli sikäli onnea, että äsken haavoittuneen vänrikki Iska Hautalan jälkeen olivat vielä mukana vänrikit Aaro Rämä ja Martti Salomaa. Juuri ylennyksen saaneista aliupseereistakin olivat eräät haavoittumattomina mukana. Ja ellei ollut mies saanut ylennystä, niin nyt oli tilaa vähemmän näkyvienkin astua esiin ja täyttää "hyvien miesten" paikat. Komppanian vahvuus oli tuolloin noin puolessa määrävahvuudesta, joten keittiö- ja hevosmiehetkin oli otettava ~~me~~ mukaan.

Annoin tilanneselostuksen koko komppanialle, jolloin sille vasta todella selvisi, mistä oli kysymys. Tuo meiltä jo paljon verta vaatinut taistelutanner oli tuttu. Tiesin ja tunsin, että komppanialle oli nyt annettava tuokio omien henkilökohtaisten asiain hoitoa varten. 9

KESKITTYMINEN TEHTÄVÄÄN

14 pl. vers.
9 (12) / 6

← Kukaan mukana olematon ei voi aavistaa, mitä kaikkea miesten aivoissa liikkui noina hetkinä Virstakiven maisemilla. - "Kunpa olisi vielä se Järisevän kiintopatteri ehjänä antamassa tulitukea!" - "Miksi ei ole huolehdittu siitä, että Kaarnajoen patterilla olisi riittävästi kranaatteja?" - "Olisipa edes jokin suorasuuntaustykki, joka vähän roiskisi ja vaimentaisi edes tuon Kalatuvan mäen suorasuuntaustykkiä sivustatulen!" - "Kuinkahan kauan ihminen kestää tällaista leikkiä..."

Se eletyn elämän filmikin lähti kiertämään kiihtyvällä vauhdilla. Ja perhe siellä kaukana kotona - oma perheeni - ja yhteydet sinne ovat poikki ... Kaukana ovat myöskin ne, jotka opettivat meitä ennen rippikoulussa siellä kotikirkossa rukoilemaan - vaikka kukapa meistä enää muistaisikaan niitä rukousten kauniita muotoja ja sanoja - mutta onko se tarpeellistakaan. - "Herra, älä päästä käsiäsi irti minusta, vaikka omissa käsissäni on näitä kuolemaa tuottavia aseita! Sinun huomaasi jätän nyt itseni. Eihän vielä ole minun vuoroni?"

Sanatonna ja hiljaisena oli komppania valmis siirtymään kohti Terenttilää. Joukkueenjohtajat mukanani lähestyin Hiekkakuoppaa. Vihollistykistö ei kykene enää siihen ampumaan, mutta jv-konetuli-aseitten ammunta on ennen kokematon.

Tapaan etulinjapataljoonien kaksi kapteenia. He kehottavat puhumaan hiljaisella äänellä, keskellä sodan räiskettäkin, koska vihollinen on jo hiekkakuoppaan tehdyn korsun katolla. Saan tilanneselostuksen - eikä se totisesti ole mieltä rohkaiseva! Tukikohdistä vastuussa olevien "joukkojen" vahvuus on ensi tiedon mukaan vain ~~he~~ ^{muo} kaksi! Muista he eivät enää tienneet. Myöhemmin tapasimme vielä loppuun väsyneen vänrikki Helmisen ja rohkealla mielellä yhä olevan isokyröläisen (?) kersantti Anttilan.

Siinä oli siis minulle tulevan osaston vahvuus! Helmisen vapautin

muista

heti avusta. Toisen kapteenin tehtäväksi annoin haavoittuneiden ja kaatuneiden evakuoinnin. Kersantti Anttilan otin mukaamme. 90/11 VERS.

johtamisen

ETEENPÄIN : 14' pl. vers. 90/11

← Entäpä toimintasuunnitelma?

Maastohan oli meille tuttu. Tykistön tuli-iskua ei vihollisen läheisyyden takia voinut ajatella. Siitä piti lähettää ilmoitus komentajalle.

Totesimme, että vihollisen tykistö oli hakannut etumaaston kuopaiseksi. Entisen yhdyshaudan antama suoja oli pois laskuista. Väenrikki Rämä siirtyisi puolikomppanian kanssa vasemman naapurin kautta kiertäen vihollisen sivustaan aloittaen iskun klo 22,15 valtavalla käsikranaattimäärällä ja ankaralla pk- ja konepistoolitulella. Osan miehistä piti sitten syöksyä eteen toisten antaessa uuden iskun tuki-
tukena.

Lähtö onnistui.

Toinen puoli komppaniaa väenrikki Salomaan ja väepeli ~~Uuno Halttu-~~sen johdolla lähti sitten samoin eväin liikkeelle rintamasuunnassa.

Olimmekohan tulleet oikeaan aikaan? Se selvisi heti: korsun katokumpareelta oli todella kaadettava ensimmäiset viholliset. Jokaisen miehen oli toimittava osaksi erikseen, mutta kukaan ei tuntenut hyök-
käävänsä yksin.

Vastaisku eteni täysin suunnitelmallisesti. Tärkeitä olivat ennen muuta yksittäisten vähäkyröläisten samaan ratkaisuun tähtäävät teot: "Tuohon monttuun on annettava heti kaksi käsikranaattia!" - "Laske siihen pitkä sarja!" - "Varo, tuolla on liikettä!" " Erilaisia taitelu- vai pitäisikö sanoa tappelukuvauksia olisi kirjattava jokaiselta mukana olleelta. onnistuminen

Etenemisen innosti miehiä yhä ~~to~~hokkaampaan yritykseen. Painikaan ei ole ollut tuntematonta pohjalaisille. Käsirysyssä sitä tarvittiin-

kin. Jokainen kranaattikuoppa oli vallattava erikseen ja valekuolleet selvitettävä.

Sotamies ~~Muurimäki~~ ^{Muurimäki}, joka ei toki ollut koskaan pitänyt numeroa itsestään, oli syöksyhyppyissään mielestään onnistunut. Mutta mitäs teet nyt, kun vierasta miestä oli tuossa kuopassa vielä neljä? Ei siinä kiväärillä enää selviä ja käsikranaattikaan ei sovellu. Mutta kiväärin perä on tukeva iskuase ja voimaa iskemiseen oli nyt! Kurkkuun käyvä mies oli voitettava painissa. Toiset kaksi vierasta vaimentuivat apuun tulleen vääpeli Hakon aseiden avulla. Muurimäki menetti siinä hätäkässä toisen peukalonsa ja Hakolle avautui toinenkin jakaus - toiselta korvalta toiselle - kiväärin luodin kiertäessä kypärän sisällä.

Pinteessä siinä oli ensin Rautamäen Taavikin. Mitäs, kun rupesi heti kiväärin pistimellä häntä seivästämään! Neuvokkuutta siinä vaaditaan, että ehtii sieppaamaan otteen pistimestä eikä kaveri enää kykene ampumaan - jos ei Taavikaan.

Alikersantti Toivo Tapio, tuo aina valpas ryhmänjohtaja, huomasi viereisestä kuopasta Taavin vaikeudet. Kiväärinperän isku oikeaan mieheen ratkaisi ottelun Rautamäen hyväksi.

Mitä voisivatkaan kertoa myöhemmin haavoittuneet Aaro Rämä, mitä Salomaa ja Halttunen ja nuo uhrautuvat ryhmänjohtajat! Oman lukunsa ansaitsisivat Toivo Antilan yritykset saada yhteyttä luutnantti Kannermaan, jonka kohtalona oli kaatua, mutta jonka työtä isokyröläisiin neen jatkoi luutnantti Anttikoski.

Mitä olisivat tienneet taistelusta esimerkilliset soturit alikersantti Väinö Jukkara ja korpraali Eino Pärkkä, joiden kaatumista ei ollut kukaan näkemässä. He saivat tuntemattoman leposijan tällä Hiekkakuopan taistelutantereella, missä kukaan ei ole ollut laske-
massa kukkakimppua heidän lepopaikalleen eikä lausumassa kiitoksia heidän taistelusuorituksistaan. Mutta - me aseveljet muistamme aina heidän tekonsa. 907 / n vers.

(70) /

Ammushuoltokin toimi vastaiskun aikana. Käsikranaattitädennys tuli oikeaan aikaan.

Jo puolen yön tietämissä oli rykmenttimme komentaja Laurila voinut ilmoittaa saamansa tehtävän onnistumisesta komppaniamme osalta. Omista kaatuneista emme silloin vielä tienneet. Vihollisen menetykset olivat valtavat, arvelimme ensin kaatuneita olevan noin 300.

Kello neljän aikaan laantui pahin roiske ja pauhina. Silloin koetimme tutkia saavutustamme. Tukikohdat välimaastoinen noin 500 metrin leveydeltä oli puhdistettu elävistä vihollisista.

Hiukan arvoitukselliseksi jäi ajomies Toivo Gråholmin toteamus: "Että viitsivät meitä huoltomiehiä ottaa mukaan tuollaiseen vastaiskuun".

Uuden levosta tulevan pataljoonan ilmoitettiin olevan matkalla vaihtamaan meitä. Näiden "posliinipoikien" vaihto viivästyi jonkin verran, mutta oli kuitenkin loppuun suoritettu aamuhämärässä noin kello 8. Viimeisenä poistuin lähettini Toivo Antilan kanssa paikalta muassamme vielä kolme vankia. Näiden selkään sälytimme hyväkuntoisia sotasaalis-pikakiväärejä. Askeleeni tuntuivat keveiltä aina nyt rintamavastuussa olevan vieraan rykmentinkomentajan komentopaikkaan asti.

Tekisin väärin Vähänkyrön komppaniaa kohtaan ellen toistaisi tässä JR 23:n komentajan Matti Laurilan komppanian edessä lausumia kiitoksen sanoja: "Esimerkkitapaus ohjesäännön mukaisesta tulen ja liikkeen vuorottelusta hyökkäyksessä! Maailman loistavin vastaisku - vähin tappioin. Rykmenttini paras komppania!"

0/

0

#i.1

Helmikuu

Hissa Kalle kapt
Kauppapuistikko 50
65100 VAASA 10

Stt / 55 / 1977 R

Ts Taipaleenjoki, Terenttilä
2./JR 23
Helmikuu
5 ½ liuskaa

Se mailman loistavin vastaisku

Lukenut:

[Handwritten signature]
Ella
Rina

SOTA-ARKISTOON

Keskiarvo:

9 -

5./R

AIKAKAUSLEHTI

VAASA TAISTELI

— miehet kertovat

Toimitus: Töölönkatu 35 B 1b, Helsinki 26